

106. posiedzenie

Międzyresortowej Komisji ds. Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy

NDS
NDN
NDS
NDN
NDS
NDN

Podczas 106. posiedzenia Międzyresortowej Komisji ds. Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy (dalej: Międzyresortowa Komisja ds. NDS i NDN), które odbyło się 30 października 2023 r., rozpatrywano propozycję wartości dopuszczalnego stężenia dla frakcji wdychalnej i włókien respirabilnych sztucznych włókien mineralnych (z wyjątkiem ogniotrwałych włókien ceramicznych) oraz glifosatu.

Ponadto dyskutowano: stanowisko Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN odnośnie do wyłączenia dotyczącego związków niklu i ołowiu zapisanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. poz. 1286 z późn. zm.) – dalej: rozporządzenie w sprawie NDS i NDN; sprawozdania z działań Zespołów/Grup Ekspertów w 2023 r. oraz planów prac na 2024 r. Po dyskusji i wynikach głosowania Międzyresortowa Komisja ds. NDS i NDN przyjęła wniosek, który został przedłożony ministrowi właściwemu ds. pracy, dotyczący wprowadzenia w załączniku nr 1 wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych dla frakcji wdychalnej i włókien respirabilnych sztucznych włókien mineralnych (z wyjątkiem ogniotrwałych włókien ceramicznych) (tab. 1) oraz o wprowadzenia odniesienia do frakcji wdychalnej dla wartości NDS glifosatu w poz. 261 wykazu (tab. 2).

Sztuczne włókna mineralne (ang. *man-made mineral fibers*, MMMF) to grupa syntetycznych włókien, które charakteryzują się dobrymi właści-

wościami izolacyjnymi (takimi jak: termiczne, elektryczne, akustyczne) oraz odpornością chemiczną. Sztuczne włókna szkliste (ang. *man-made vitreous fibers*, MMVF) to nazwa rodzajowa, używana do określenia nieorganicznego materiału włóknistego produkowanego głównie ze szkła, skał, z minerałów, żużla i przetworzonych tlenków nieorganicznych. Nomenklatura stosowana w odniesieniu do syntetycznych włókien nieorganicznych ulega ciągłej modyfikacji wraz z pojawianiem się na rynku nowych produktów.

Sztuczne włókna mineralne wprowadzane są na szeroką skalę jako zamienniki azbestu. Wyroby oferowane są w postaci luźnej oraz w postaci mat, płyt, taśm, sznurów, tektury i papieru. Włókna te są wytwarzane z różnych surowców i różnymi metodami, w zależności od przeznaczenia. Poszczególne produkty MMVF różnią się składem.

Dane o narażeniu zawodowym w Polsce na MMVF dotyczą tylko ekspozycji na włókna respirabilne, a żadna z eksponowanych osób nie pracowała w stężeniach przekraczających wartość NDS (1 włókno/cm³). Najczęściej notowane w Polsce stężenia włókien respirabilnych na stanowiskach pracy wynosiły ok. 0,106 wł./cm³ (wynik uśredniony), a stężenia frakcji wdychalnej (pyłów całkowitych) – 3,27 mg/m³. Do czerwca 2018 r. obowiązywała także wartość NDS dla frakcji wdychalnej sztucznych włókien mineralnych (z wyjątkiem ogniotrwałych włókien ceramicznych) na poziomie 2 mg/m³. Obecnie do oceny zagrożeń na pyły (frakcję wdychalną) włókien w środowisku pracy wyniki pomiaru odnosi się do wartości NDS – 10 mg/m³, czyli jak dla pyłów niesklasyfikowanych ze względu na toksyczność.

O toksyczności MMVF decydują: długość włókien, ich średnica i biopersystencja. Sztuczne włókna szkliste o większej średnicy i długości działają drażniąco na skórę, oczy i drogi oddechowe. Włókna respirabilne dochodzące

Tabela. 1. Wartości dopuszczalnego stężenia dla frakcji wdychalnej oraz włókien respirabilnych sztucznych włókien mineralnych (z wyjątkiem ogniotrwałych włókien ceramicznych) wnioskowane do ministra właściwego ds. pracy przez Międzyresortową Komisję ds. NDS i NDN

Lp.	Nazwa i numer CAS substancji chemicznej	Najwyższe dopuszczalne stężenie w zależności od czasu narażenia w ciągu zmiany roboczej						Liczba włókien w cm ³
		NDS		NDSch		NDSP		
		[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]	
476.	Sztuczne włókna mineralne (z wyjątkiem ogniotrwałych włókien ceramicznych) [-]							
	– frakcja wdychalna	5	–	–	–	–	–	
	– włókna respirabilne	–	–	–	–	–	–	1

Objaśnienia:
ppm – części na milion w jednostce objętości powietrza (ml/m³);
mg/m³ – miligramy na metr sześcienny powietrza przy temperaturze 20°C i ciśnieniu 101,3 kPa (760 mm słupa rtęci);
frakcja wdychalna – frakcja aerozolu wnikaająca przez nos i usta, która po zdeponowaniu w drogach oddechowych stwarza zagrożenie dla zdrowia;
włókna respirabilne – włókna o średnicy (*d*) < 3 μm, długości (*l*) > 5 μm i wskaźniku kształtu (*l*:*d*) ≥ 3:1.

Tabela. 2. Wartość dopuszczalnego stężenia dla frakcji wdychalnej glifosatu wnioskowana do ministra właściwego ds. pracy przez Międzyresortową Komisję ds. NDS i NDN

Lp.	Nazwa i numer CAS substancji chemicznej	Najwyższe dopuszczalne stężenie w zależności od czasu narażenia w ciągu zmiany roboczej						Liczba włókien w cm ³
		NDS		NDSCh		NDSP		
		[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]	
261.	Glifosat – frakcja wdychalna [1071-83-6]	10	–	–	–	–	–	–

Objaśnienia:
 ppm – części na milion w jednostce objętości powietrza (ml/m³);
 mg/m³ – miligramy na metr sześcienny powietrza przy temperaturze 20°C i ciśnieniu 101,3 kPa (760 mm słupa rtęci);
 frakcja wdychalna – frakcja aerozolu wnikaćca przez nos i usta, która po zdeponowaniu w drogach oddechowych stwarza zagrożenie dla zdrowia.

do płuc powodują stany zapalne, zwłóknienia, zmiany proliferacyjne. Wyniki badań epidemiologicznych nie wykazały jednoznacznie zależności między rakiem płuca a narażeniem na MMVF.

Za efekt krytyczny działania frakcji wdychalnej sztucznych włókien mineralnych przyjęto działanie drażniące na oczy, skórę i drogi oddechowe u ludzi, objawiające się m.in. świądem i stanami zapalnymi, będącymi reakcją na bezpośredni kontakt. Za wartość NOAEC¹ do wyliczenia wartości NDS dla frakcji wdychalnej sztucznych włókien mineralnych przyjęto stężenie 10 mg/m³, tj. stężenie, które odpowiada wartości NDS obowiązującej w Polsce dla pyłów niesklasyfikowanych ze względu na toksyczność. Po zastosowaniu współczynnika niepewności równego 2, związanego z wrażliwością osobniczą człowieka, otrzymano wartość NDS na poziomie 5 mg/m³.

Jako efekt krytyczny działania włókien respirabilnych sztucznych włókien mineralnych przyjęto zwłóknienie płuc po przewlekłym narażeniu inhalacyjnym sznurów i chomików. Stężenie 3 mg/m³ (czyli 25 włókien WHO²/cm³) przyjęto za najniższe stężenie powodujące skutki szkodliwe (LOAEC³), przy którym u zwierząt obserwowano obecność włókien w płucach, zmiany zapalne oraz późniejsze zwłóknienie płuc. Po zastosowaniu odpowiednich współczynników niepewności otrzymano wartość NDS dla włókien respirabilnych na poziomie 1 wł./cm³.

Glifosat jest aktywnym składnikiem herbicydów o szerokim spektrum działania, który zabija lub tłumi wszystkie typy roślin, a stosowany w mniejszych dawkach jest regulatorem wzrostu roślin i środkiem osuszającym. W Polsce wartość NDS dla glifosatu na poziomie 10 mg/m³ obowiązuje od 2 stycznia 2001 r. W latach 2019-2020 w Polsce nie stwierdzono przekroczeń wartości NDS glifosatu na stanowiskach pracy. W warunkach pracy z glifosatem o stężeniach w zakresie 0,1-0,5 wartości NDS w 2019 r. było zatrudnionych 66 osób pracujących przy produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych. Narażenie zawodowe na glifosat może występować wśród rolników, ogrodników, leśników i pracowników szkółek leśnych oraz pracowników zieleni miejskiej (zajmujących się zwalczaniem chwastów w mieście) podczas wykonywania takich prac, jak: przygotowanie roztworów użytkowych preparatów handlowych, przeprowadzanie oprysków, czyszczenie i konserwacja aparatury aplikacyjnej, a także na skutek błędów i wypadków. Narażenie parazawodowe może się pojawiać wśród członków rodzin rolników.

Prace nad aktualizacją dokumentacji NDS glifosatu podjęto ponownie, ponieważ w ciągu ostatnich 25 lat ukazało się wiele nowych wyników badań i danych, głównie amerykańskich, dotyczących potencjalnego działania rakotwórczego glifosatu i działania szkodliwego na płód.

Komitet ds. Oceny Ryzyka (RAC) przy ECHA⁴ w maju 2022 r. zgodził się zachować obecną klasyfikację glifosatu jako powodującego poważne uszko-

czenie oczu i działającego toksycznie na organizmy wodne. Na podstawie szeroko zakrojonego przeglądu dowodów naukowych komitet ponownie stwierdził, że klasyfikowanie glifosatu jako czynnika rakotwórczego nie jest uzasadnione.

Nie znaleziono podstaw do zmiany dotychczas obowiązującej wartości NDS dla glifosatu, tj. 10 mg/m³. Glifosat ma bardzo niską prężność par, więc narażenie będzie występować jedynie na pył glifosatu lub aerozol jego roztworu wodnego, stąd dodano odniesienie, że wartość NDS dla glifosatu dotyczy frakcji wdychalnej.

Do Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN wpłynęło od Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej zapytanie odnośnie do wyłączenia dotyczącego związków niklu i ołowiu zapisanych w załączniku do rozporządzenia w sprawie NDS i NDN.

Przyczyną wyłączenia tetrakarbonylu niklu [13463-39-3] z zapisu dotyczącego wartości NDS dla związków niklu były właściwości fizykochemiczne i toksyczne tego związku. Tetrakarbonyl niklu występuje głównie jako półprodukt w karbonylowym procesie rafinacji. W przeciwieństwie do innych związków niklu tetrakarbonyl niklu jest lotną cieczą o temperaturze wrzenia 43°C, a więc występuje w powietrzu na stanowiskach pracy w postaci par. Ze względu na swoją toksykokinetykę jest to jedyny związek niklu, dla którego krótkotrwałe narażenie inhalacyjne jest najbardziej krytyczne. W niektórych państwach dla związku ustalono tylko wartość pułapową na poziomie 0,05 ppm (0,12 mg/m³), np. w USA (ACGIH) i w Kanadzie (Ontario). Również metoda oznaczania niklu i jego związków (w przeliczeniu na Ni) w powietrzu środowiska pracy, polegająca na zatrzymaniu na filtrze aerozolu niklu i jego związków, mineralizacji filtra i oznaczeniu ilościowym niklu z zastosowaniem absorpcyjnej spektrometrii atomowej, nie pozwala na oznaczenie tetrakarbonylu niklu jako substancji bardzo lotnej. Uwzględnienie niklu metalicznego w zapisie Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN dotyczącym propozycji wartości NDS również powoduje niezgodność z zapisem podanym w dyrektywie 2022/431/UE zmieniającym dyrektywę 2004/37/UE dotyczącą wartości BOELV dla związków niklu sklasyfikowanych jako rakotwórcze kat. 1A. Nikiel nie widnieje w dyrektywie 2022/431/UE z uwagi na to, że jest to metal sklasyfikowany jako rakotwórczy kat. 2, a więc niepodlegający pod dyrektywę 2004/37/UE. Natomiast dla tetrakarbonylu niklu postanowiono opracować oddzielną dokumentację oraz oddzielne propozycje wartości dopuszczalnych. Dla niklu metalu (Carc. 2) [7440-02-0] – w przeliczeniu na Ni, Zespół Ekspertów ds. Czynników Chemicznych i Pyłowych zaproponował pozostawienie wartości NDS w poz. 394 wykazu na poziomie 0,25 mg/m³.

Po dyskusji Międzyresortowa Komisja ds. NDS i NDN wniosowała o usunięcie z poz. 386 wyłączenia dla tetrakarbonylu niklu i pozostawienia wartości NDS dla niklu metalu [7440-02-0] oraz wprowadzenia nowego zapisu w brzmieniu: „związki niklu: frakcja wdychalna – 0,05 mg/m³ (w przeliczeniu na nikiel); frakcja respirabilna – 0,01 mg/m³ (w przeliczeniu na nikiel)” (tab. 3).

W Polsce obecnie dla frakcji wdychalnej ołowiu [7439-92-1] i jego związków nieorganicznych, z wyjątkiem arsenianu(V) ołowiu(II) oraz chromianu(VI) ołowiu(II) (w przeliczeniu na Pb) obowiązuje wartość NDS na poziomie 0,05 mg/m³ oraz wartość dopuszczalna w materiale biologicznym, DSB – 50 µg Pb/100 ml krwi (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych, Dz.U. z 2016 r. poz. 1488).

¹ NOAEC (ang. *no observed adverse effect concentration*), stężenie bez obserwowanego działania – największe stężenie, przy którym nie występuje statystycznie lub biologicznie istotny wzrost częstości występowania szkodliwych skutków lub ich nasilenia w grupie narażonej w porównaniu z wynikami grupy kontrolnej.

² Włókna WHO – włókna respirabilne o stosunku długości do średnicy 3:1, średnicy < 3 µm i długości > 5 µm.

³ LOAEC (ang. *lowest observed effect concentration*), najniższy obserwowany poziom działania szkodliwego – najniższe stężenie, przy którym występuje statystycznie lub biologicznie istotny wzrost częstości występowania szkodliwych skutków lub ich nasilenia w grupie narażonej w porównaniu z wynikami grupy kontrolnej.

⁴ European Chemicals Agency – Europejska Agencja Chemikaliów.

Tabela. 3. Wartości dopuszczalnych stężeń dla: niklu [7440-02-0] metalu (w przeliczeniu na Ni) oraz związków niklu wnioskowane do ministra właściwego ds. pracy przez Międzyresortową Komisję ds. NDS i NDN

Lp.	Nazwa i numer CAS substancji chemicznej	Najwyższe dopuszczalne stężenie w zależności od czasu narażenia w ciągu zmiany roboczej						Liczba włókien w cm ³	Uwagi
		NDS		NDSCh		NDSP			
		[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]		
386.	Nikiel [7440-02-0] metal, w przeliczeniu na Ni	0,25	–	–	–	–	–	działanie uczulające na skórę i układ oddechowy**	
	Związki niklu, w przeliczeniu na Ni [-]								
	– frakcja wdychalna	0,05*	–	–	–	–	–		
	– frakcja respirabilna	0,01*	–	–	–	–	–		

Objaśnienia:
ppm – części na milion w jednostce objętości powietrza (ml/m³);
mg/m³ – miligramy na metr sześcienny powietrza przy temperaturze 20°C i ciśnieniu 101,3 kPa (760 mm słupa rtęci);
frakcja wdychalna – frakcja aerozolu wnikaćca przez nos i usta, która po zdeponowaniu w drogach oddechowych stwarza zagrożenie dla zdrowia;
frakcja respirabilna – frakcja aerozolu wnikaćca do dróg oddechowych, która stwarza zagrożenie dla zdrowia po zdeponowaniu w obszarze wymiany gazowej.

* Wartości dopuszczalne mają zastosowanie od dnia 18 stycznia 2025 r. Do tego czasu ma zastosowanie wartość dopuszczalna dla frakcji wdychalnej wynosząca 0,1 mg/m³.
** Skutki obserwowane u ludzi lub zwierząt uzasadniają klasyfikację niklu i jego związków działających uczulająco na skórę i drogi oddechowe metodą ciężaru dowodów. Substancje mogą zostać zaklasyfikowane jako substancje działające uczulająco na drogi oddechowe i skórę do jednej z dwóch podkategorii, 1A lub 1B, metodą ciężaru dowodów zgodnie z kryteriami określonymi w tabeli 3.4.1, tabeli 3.4.2 i tabeli 3.4.7 (rozporządzenie CLP) oraz na podstawie wiarygodnych i dobrej jakości dowodów pochodzących z obserwacji człowieka lub badań epidemiologicznych albo wniosków z odpowiednich badań przeprowadzonych na zwierzętach doświadczalnych.

Przyczyną wyłączenia wymienionych związków z wartości NDS dla ołowiu i jego związków nieorganicznych jest rakotwórcze działanie arsenu(V) oraz chromu(VI), gdyż sam ołów i wszystkie inne pozostałe związki ołowiu nie są sklasyfikowane jako rakotwórcze, ale jako działające szkodliwie na rozrodczość kat. 1A. W przypadku tych dwóch substancji narażenie zawodowe na ich działanie należy ocenić w odniesieniu do wartości NDS ustalonych dla działania rakotwórczego związków arsenu(V) [NDS – 0,01 mg/m³] oraz związków chromu(VI) [NDS – 0,01 mg/m³ do 2025 r.], podczas gdy wartość dopuszczalna ujęta w projekcie dyrektywy dla frakcji wdychalnej ołowiu i jego związków nieorganicznych wynosi 0,03 mg/m³. Zmiana tego zapisu na zapis ujęty w projekcie dyrektywy, tj. „ołów i jego związki nieorganiczne – frakcja wdychalna” oraz weryfikacja wartości dopuszczalnej będzie wymagała opracowania nowej dokumentacji dla ołowiu i jego związków nieorganicznych oraz weryfikacji wartości dopuszczalnej w materiale biologicznym. Termin wdrożenia nowych wartości dopuszczalnych dla ołowiu i jego związków nieorganicznych (OEL) według projektu dyrektywy wynosi dwa lata.

Jeżeli chodzi o wyłączenie arsenianu(V) ołowiu(II) oraz chromianu(VI) ołowiu(II) (w przeliczeniu na Pb) z zapisu i wartości NDS (0,05 mg/m³) odnoszącej się do frakcji wdychalnej ołowiu i jego związków nieorganicznych, to po dyskusji na posiedzeniu Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN zaproponowano dodać przypis w brzmieniu: „W przypadku związków ołowiu sklasyfikowanych jako rakotwórcze/mutagenne kat. 1A lub 1B ocenę narażenia zawodowego należy przeprowadzić w odniesieniu do substancji o niższej wartości NDS” (tab. 4).

W 2023 r. odbyły się trzy posiedzenia Komisji: 16 marca (104. posiedzenie), 26 czerwca (105. posiedzenie) oraz 30 października (106. posiedzenie). Rozpatrywano na nich:

- osiem dokumentacji wartości dopuszczalnych poziomów narażenia zawodowego przygotowanych przez Zespół Ekspertów ds. Czynników Chemicznych i Pyłowych;
- stanowisko Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN dotyczące przedłużenia o trzy lata okresu przejściowego dla wartości dopuszczalnego stężenia tlenu azotu w sektorze górnictwa podziemnego i budowy tuneli;
- stanowisko Cobalt Institute, Zespołu Ekspertów ds. Czynników Chemicznych i Pyłowych oraz przedsiębiorstwa UMICORE produkującego materiały katodowe do baterii aut elektrycznych do propozycji Komitetu ds. Oceny Ryzyka ECHA (RAC) wartości OEL dla kobaltu i jego związków nieorganicznych (w przeliczeniu na Co);
- stanowisko Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN odnośnie do wyłączenia dotyczącego związków niklu i ołowiu zapisanych w załączniku do rozporządzenia w sprawie NDS i NDN.

Komisja przyjęła trzy wnioski do przedłożenia ministrowi właściwemu do spraw pracy w sprawie zmiany wykazu najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, Dz.U. 2018, poz. 1286, zm. Dz.U. 2020, poz. 61, zm. Dz.U. 2021, poz. 325) w następującym zakresie:

Tabela. 4. Wartości dopuszczalnych stężeń dla ołowiu i jego związków nieorganicznych – w przeliczeniu na Pb, frakcja wdychalna, wnioskowane do ministra właściwego ds. pracy przez Międzyresortową Komisję ds. NDS i NDN

Lp.	Nazwa i numer CAS substancji chemicznej	Najwyższe dopuszczalne stężenie w zależności od czasu narażenia w ciągu zmiany roboczej						Liczba włókien w cm ³	Uwagi
		NDS		NDSCh		NDSP			
		[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]	[mg/m ³]	[ppm]		
423.	Ołów [7439-92-1] i jego związki nieorganiczne, w przeliczeniu na Pb								
	– frakcja wdychalna	0,05*	–	–	–	–	–		

Objaśnienia:
ppm – części na milion w jednostce objętości powietrza (ml/m³);
mg/m³ – miligramy na metr sześcienny powietrza przy temperaturze 20°C i ciśnieniu 101,3 kPa (760 mm słupa rtęci);
frakcja wdychalna – frakcja aerozolu wnikaćca przez nos i usta, która po zdeponowaniu w drogach oddechowych stwarza zagrożenie dla zdrowia.
* W przypadku związków ołowiu sklasyfikowanych jako rakotwórcze/mutagenne kat. 1A lub 1B ocenę narażenia zawodowego należy przeprowadzić w odniesieniu do substancji o niższej wartości NDS.

- wprowadzenia wartości dopuszczalnych stężeń dla pięciu nowych substancji chemicznych, tj. 1,2-dihydroksybenzenu (Carc. 1B), kwasu benzoosowego (substancja drażniąca oraz wchłaniająca się przez skórę), N-nitrozodipropyloaminy (Carc. 1B), frakcji wdychalnej i włókien respirabilnych węgla krzemowego włóknistego (Carc. 1B), włókien respirabilnych i frakcji wdychalnej sztucznych włókien mineralnych (z wyjątkiem ogniotrwałych włókien ceramicznych) (Carc. 2);
- pozostawienia obowiązującej wartości NDS dla frakcji wdychalnej glifosatu (herbicyd);
- przedłużenia o trzy lata okresu przejściowego dla wartości dopuszczalnego stężenia tlenu azotu na poziomie 2,5 mg/m³ w sektorze górnictwa podziemnego i budowy tuneli, tj. do 21 sierpnia 2026 r. (rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku, Dz.U. z 2023 r., poz. 1661);
- usunięcia wyłączeń dotyczących związków niklu i ołowiu zapisanych w załączniku do rozporządzenia w sprawie NDS i NDN.

Międzyresortowa Komisja ds. NDS i NDN poparła wniosek Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego (PIPC) o przedłużenie kończącego się okresu przejściowego (21 sierpnia 2023 r.) obowiązującego wartości dopuszczalnych dla tlenu azotu dla górnictwa i budowy tuneli zgodnie z dyrektywą 2017/164/UE, co zostało ujęte w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18 sierpnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku (Dz.U. z 2023 r., poz. 1661).

Międzyresortowa Komisja ds. NDS i NDN razem z Zespołem Ekspertów ds. Czynnników Chemicznych i Pyłowych dalej będzie prowadziła prace nad wartością NDS dla kobaltu i jego związków. Komisja UE opublikuje wniosek dotyczący projektu dyrektywy zmieniającej dyrektywę 2004/37/WE w odniesieniu do kobaltu w drugim kwartale 2024 r.

Wyniki działalności Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN przedstawiono w: trzech notatkach do miesięcznika „Bezpieczeństwa Pracy. Nauka i Praktyka”, publikacji popularnonaukowej w kwartalniku „Podstawy i Metody Oceny Środowiska Pracy” oraz broszurze pt. „Czynniki szkodliwe w środowisku pracy – wartości dopuszczalne w odniesieniu do substancji rakotwórczych/mutagennych, reprotoksycznych”. Referat pt. „40 lat minęło... działalność Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN” wygłoszono na XXIII Symposium PTHP pt. „Higiena pracy a zdrowie pracowników”, które odbyło się w dniach 4-6 października 2023 r. w Łodzi.

W 2024 r. działania Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN będą skierowane na dostosowanie krajowego wykazu dopuszczalnych stężeń substancji chemicznych i pyłów do kolejnych propozycji wartości wiążących dla substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym (m.in. azbest, antrachinon) lub reprotoksycznym. W planach działalności Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN zostaną uwzględnione prace prowadzone w Komitecie RAC (diizocyjany, ołów i jego związki nieorganiczne) oraz w ACSH (wykazy substancji priorytetowych do ustalenia wartości wskaźnikowych lub wiążących). Kontynuowane będą również działania ustalone przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, których głównym celem jest ocena zagrożeń związanych ze stosowaniem nowych technologii, innowacyjnych materiałów, narażeniem łącznym na substancje chemiczne oraz narażeniem na substancje rakotwórcze, mutagenne i działające szkodliwie na rozrodczość.

Zespół Ekspertów ds. Czynnników Chemicznych i Pyłowych w 2024 r. opracuje dokumentację i propozycje wartości dopuszczalnych stężeń dla dziesięciu następujących substancji chemicznych: litu i związków litu, metylohydrozyny (Carc. 1B), kwasu heptadefluorooktanosulfonowego (Repr. 1B), kwasu perfluorooktanowego (Repr. 1B), ołowiu i jego związków nieorganicznych (Repr.), kwasu tereftalowego, 1,2-dichloropropanu (Carc. 1B), chloroprenu (Carc. 1B), diizocyjanidów (jako NCO), benzydyny i jej soli (Carc. 1A).

W 2024 r. Zespół Ekspertów ds. Czynnników Biologicznych będzie gromadził dane dotyczące stopnia kontaminacji drobnoustrojami powierzchni roboczych. Będzie też kontynuował rozwój angielskojęzycznej bazy BiolInfo i nadal

brał udział w pracach zmierzających do opracowania nowych materiałów o właściwościach biostatycznych i biobójczych w stosunku do patogennych drobnoustrojów. Tradycyjnie będą upowszechniane wypracowane przez Zespół Ekspertów ds. Czynnników Biologicznych normatywy higieniczne dla szkodliwych czynników biologicznych poprzez ich prezentację na konferencjach naukowych, spotkaniach z przedstawicielami przemysłu oraz publikację.

Grupa Ekspertów ds. Hałasu w 2024 r. w będzie kontynuowana realizację zadań i projektów mających na celu:

- rewizję wartości dopuszczalnych hałasu ultradźwiękowego w środowisku pracy;
- opracowanie metody i projektu polskiej normy dotyczącej kompleksowej oceny wibroakustycznej stanowisk pracy;
- opracowanie metodyki badań wpływu interakcji audiowizualnych na poczucie uciążliwości warunków pracy i wydajność pracy.

W ramach działalności ekspertów z Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi kontynuowane będą prace związane z realizacją projektów:

- „Ocena wpływu hałasu niskoczęstotliwościowego na samopoczucie, regulację neurowegetatywną układu krążenia i funkcje poznawcze – badanie eksperymentalne”;
- „Healthy society – towards optimal management of wind turbines' noise (HETMAN)” OR/POLNOR/Hetman/0073/2019-00.

W ramach współpracy Grupy Ekspertów ds. Hałasu z Komitetem Technicznym PKN nr 157 ds. Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy przygotowany zostanie projekt prPN-N-01307 normy zawierającej kryteria uciążliwości hałasu ze względu na możliwość realizacji przez pracownika jego podstawowych zadań.

W 2024 r. Grupa Ekspertów ds. Pól Elektromagnetycznych planuje kontynuację prac związanych z upowszechnianiem podstaw merytorycznych praktycznego stosowania aktualnych wymagań prawa pracy, metod rozpoznania i oceny zagrożeń oraz ich prezentacji w publikacjach i wystąpieniach na konferencjach naukowych i szkoleniowych.

W 2024 r. członkowie Grupy Ekspertów ds. Mikroklimatu będą kontynuowali aktywność naukową oraz konsultacyjną i publikacyjną w szerokim zakresie problemów związanych z mikroklimatem. Ponadto Grupa Ekspertów ds. Mikroklimatu planuje dalszą realizację projektu dotyczącego oszacowania czasu pracy w środkach ochrony indywidualnej w związku z zagrożeniem czynnikami infekcyjnymi z uwzględnieniem obciążenia cieplnego organizmu oraz zadania badawczego dotyczącego określenia współczynnika korekcji odzieżowej (CAV) z uwzględnieniem odzieży chłodzącej do oceny obciążenia cieplnego pracownika w środowisku gorącym. Grupa Ekspertów ds. Mikroklimatu będzie również współpracowała ze spółką KGHM Polska Miedź w celu poprawy komfortu pracy górników.

W 2024 r. Grupa Ekspertów ds. Promieniowania Optycznego będzie kontynuowała realizację projektów i zadań rozpoczętych w 2023 r. w ramach programu wieloletniego. W zakresie ustanowienia nowych wartości maksymalnych dopuszczalnych ekspozycji (MDE) na promieniowanie widzialne i podczerwone będą kontynuowane działania na szczeblu PEROSH oraz KE mające na celu zmianę załączników do dyrektywy 2006/25/EC w oparciu o nowe zalecenia ICNIRP z 2013 r.

dr Jolanta Skowroń
sekretarz Międzyresortowej Komisji
ds. Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń
Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy

Opracowano i wydano na podstawie wyników VI etapu programu wieloletniego pn. „Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy”, finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (zadanie nr 3. ZS. 03 pt. „Wsparcie przedsiębiorstw w kształtowaniu bezpiecznych warunków pracy – działalność Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN”). Koordynator programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.